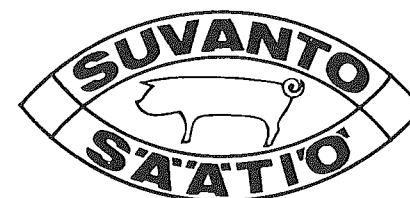

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1982

LOKAKUU

Tri Pertti Pakarinen juhlapuhujana Sakkola-juhlassa. Hän käsitteli puheessaan Taipaleenjoen vaihteita kautta aikojen.

Huuhkan poika

”Hm” — hymähti Juhana siinä, ajellessaan käymäjalkaa, ohjakset höllinä — näitkö en tuntisi! Sano-taan, että ihminen tuntee, kun on sen kanssa ”syönyt säkillisen suolaa” — näiden kanssa — seutu-laisten — olisi mennyt jo kuorma — alkaa tulla kuluneeksi ihmisikä.

Vaari katseli seutua, katseli ihmi-siä, laati yleiskuvaa näkemästään, vaikutelmaa tuntemaansa:

Siellä ne eroittuvat äyräillä, pie-net viljelmät talojen pilkuttamina, kaikki samanlaisina, useimmat iän pitkään ihan ovilta käytyä, savu-tuvat, pieni-ikkunaiset pirtit.

Eivät olleet muistot aina ilahdut-tavia, oli näkynyt tietämättömyyt-tä, tyhmyyttä ja petollisuutta, mut-ta sittenkin niihin oli jäänyt jotain kirkasta, kimaltelevaa, rauhasan työntä, vahvaa, sellaista kuin erä-metsien tuntu tällaisena aamuna. Kansan luonteen pohjaperustaksi jäi se vanha perintö, joka on aikai-semmiltä ajoilta näkyvämmiin tai ujoisammin säilynyt karjalaisilla mailla, älykkyytinä, herkkämieli-syytenä, kärsivällisyytenä ja koti-seudun rakkautena.

— Miksi eivät ihmiset täältä ro-pottimailta lähteneet muualle työn-tyymään, miksi eivät talorähjät läh-teneet rattaillaan valumaan, pylläh-täneet äyräiltä nurinniskoin. Siinä ne vaan tiippoilevat, talot asukkai-neen kuin linnut kotoisella oksalla. Jos kuka sanoisi, että näillä mailla mies luopuu tilastaan kuin töppö-sestään, niin sitä en uskoisi en — mietti Juhana. Jos isäntä on luopu-nut mannustaan, on se ollut köy-hyyden ja velkaisuuden aiheuttama pakko ja johtunut tästä ahdistavas-ta järjestelmästä ja aikaisemmista epäonnistumisista — se ei ole ollut vapaaehtoista.

Mies on kenties painanut tupansa oven kiinni, nähnyt lehmänsä ja he-

vosensa myytävän ja hän on ensim-mäisen vastaantulijan kanssa huo-lettomasti jutellut ja sanonut: ”huoleton hevoseton poika, aivan huoleton akaton!” Mutta sisim-mässään hän on tuo viisastelija, kärsinyt, on pikkuseikkoja myöten elänyt kaiken sen haikeuden, joka asujainta tällaisessa tapauksessa jättää. — Hän ei ole tullut ajatel-leeksikaan lähtöä muille paremmille maille kiertelemään. Hän on sijoit-tanut lapsensa palvelukseen, on elättänyt itseään päivätyöläisenä ja kulunut loppuun ruotulaisena, mut-ta hän on tahtonut vaistomaisesti aina nähdä kotoisen, tutun maise-man. Ja jos olisikin käynyt niin, et-tä olisi joutunut muualle siirty-mään, niin kotvan perästä on tie tuonut tutuille maille.

Tässä painui ajotie notkon pi-mentoon alanteeseen johon eivät päivän säteet päässeet, kun kahden puolen tiheässä ylenevät vanhuu-desta mustuneet ikäkuuset olivat es-tämässä.

Sehän se on — totesi vaari — tä-mä lahjoitusjärjestelmä, jonka uh-riksi useat pitäjät joutuivat etelä-Karjalassa, isonvihan jälkeisenä ai-kana — Se painaa nyt maita lyijyn-raskaana, tukahduttaa kaiken nou-sun, painaa polttoraudalla merkin ihmisten luonteeseen. Jos kansa elää kolmen sukupolven mittaisessa paineessa, niin ei se selviä siitä mer-keittä, sen luonteessa, käytöksessä, ja tavoissa ilmenee erikoisia piirtei-tä, syiden seurauksia. Se hetkelli-syys, joka on takäläisen väestön olemukselle ominaista, johtuu näil-tä samoilta ajoilta, kansan elämän perustana ei ole ollut minkäänlaista vakavaa, vankkaa pohjaa, anta-massa pätevää tulevaisuuden takuu-ta. Kun takäläiset talonpojat rai-vaavat viljelystä tahi rakentavat asumusta itselleen, niin ei heillä ole

niinkään paljon mielessä raateen vastainen viljeleminen ja asuminen, he tekevät kaikki siltä varalta, että raatsivat milloin tahansa muuttaa, sillä hovin alustaa komentava mois-niekka voi antaa koska tahansa uloskäskyn. Pahemminkin voi käy-dä, ajatteli Juhana.

Eläessään näissä nurjissa olosuh-teissa ei talonpojilla ole mitään tu-kea, ei asetta puolustukseksi. Jos asiat menevät milloin alustalaisten ja hovilaisten välillä oikeuslaitok-siin, niin osaavat ”vallat” ajaa siel-lä asiat omiksi edukseen. Muu-ten kapinoimiseen ja voittamiseen on kansan voima mitätön, vain pi-sara, jos rahvas milloin tuskastu-neena niskoittelua yrittää, niin lop-puu se kirvelevään selkäsaunaan, jalkapuuhäpäisyyden tahi häättöön. Asianomainen talokas joutuu entis-tä pahempaan asemaan. Ainoiksi aseiksi rahvaan puolella jäävät näin ollen petollisuus ja silmänpalvelus, joihin on häikäilemättä turvaudut-tava. ”Edessä ollaan hyviä, takaa takkia leikataan”!

”Surullista” — huoahtaa Kouru, jatkaen kuitenkin mietteitään, sillä ajatukset pyrkivät väkisininkin keh-keytymään:

Tällainen menettely, epärehelli-syys hovilaista kohtaan, voi olla ymmärrettävää — mutta — senkin kärki on kääntymässä kansaan it-seensä, pahe jättää jäljen harjoitta-jaansa, painaa luonteeseen oman merkkinsä. Nyt on jo alkanut sat-tua tapauksia, jolloin talokas on pettänyt toistaan, naapuri kehittä-nyt juoniaan naapurin menoksi!

Juhana Kouru tunsii huomion ki-peän epämieluisaksi, etovaksi, epä-määräisesti herpaisevaksi. Saattoi-han tämä merkitä sitä, että kaikki on menemässä, lahjoitusmaa-alu-eella elävä väestö on parhaansa ka-dottamassa. — — Kuitenkaan ei Juhanan ajatus jäänyt tähän toivot-tomuuteen, sillä tuon ymmärtävän, herkkäsieluisen miehen mielenlaatu ei sitä sallinut. Se käski päinvastoin toivomaan ja uskomaan. Rauhalli-

KOTI-KARJALASSA

*Suvannon rannalla, mäen alla,
oli mun tätini talo.*

*Iltaisin suurista ikkunoista
loisteli kirkas valo.
Petromaxi se valoa näytti,
sen kirkkaus koko huoneen täytti.
Joka nurkassa surisi rukki.
— Naisia pirtissä niin oli monta,
että lukuakaan en muista...*

*Useinkin siellä lapsena poikkesin,
kun siellä oli täti ja serkut.
Hyvältä maistui jokainen kerta
nuo tätini paistamat herkut...
Joita hän lapsille kätehen kantoi*

nen, luottava valaistus heittäytyi matkaaajan olemukselle. — — Kou-ru muisteli sen kestävyiden, tyyney-den ja kärsivällisyyden, jolla ihmi-set näillä mailla ottavat vastaan kohtalonsa:

”Se on entisen ja nykyisen vaike-an ajan kasvattamaa parempaa puolta kansan luonteessa”, mietti Juhana. ”Sitä ei voi välttää, ettei pitkä painostus toisi varjopuoliaan, kohtasi se sitten yksilöä, tahi kan-sanosaa, mutta taistelevalle, vai-keuksista sortumatta kestäneelle täytyy myös antaa tunnustusta. — — Tätä Suvannon seutua ovat kaik-ki talloneet, mantereen matkalaiset ovat historian alusta pitäneet sitä tienään ja Ruotsin ja Venäjän valti-aat pelilautanaan, tänne on iskenyt ensimmäisenä isoviha ja täällä on piessyt lahjoitusmaaruoska, mutta — satoja vuosia ovat kirkon kirjois-sa säilyneet jatkuvasti entiset suku-nimet, todistuksena siitä, että kansa tahtoo elää isien turpeella! Ja ker-ran — tämän sanoi mies miltei ää-neen, kaukotuntemuksin — — on tuleva aika, jolloin tämän seudun asukkaat elävät vapaina omilla maillaan täyttären kohdastaan Kait-selmuksen määräämän paikkansa näillä Suvannon ääriillä!”

*vielä ankan munankin taskuun antoi
lähteissä kotitielle.*

*Se ankan muna oli ihmeen suuri.
Sitä tuskin kerralla syödä jaksoi,
mutta ainakin minun mielestäin
se kaikki ”lörpötykset” jo maksoi.
Lieneekö siinä tuo salaisuus ollut —
kun sinne ain mieleni teki?
Vai Suvannon siniset laineetko nuo
puoleensa minut veti?*

*Minun kotini oli Raudussa, tuolla.
Ohi kirkon ja aseman toisella puolla,
eikä lähellä järveä, vettä.
Siksi rannalle pääsy oli mukavaa.
Siitä iloitsi — — niin että..!*

*Tätini pihapiirissä myös oli
pieni musta paja.
Sinnehän toki päästä piti,
jos sepät ei ulos aja!
Kyllä silloin pojat nauroi,
miten nenämme mustattiin,
kun me veljeni kanssa kerran
jääkenkiä rustattiin.
— — — — —
Hupaisat muistot sieltä iäti muistoon jäi.
Kyläreissut nuo tätilän tieltä,
näin vuosia jälkeen päin.*

*Sinne jäi muistot, Suvannon rannat.
Siniset laineet ja valkoiset sannat.
Täällä nyt kuljen aatoksissain...
Koti-Karjalan muistan mä ain.*

JENNY PÄRSSINEN

Rakkaat rannat

*Kotiseutu
usein mieleen palaa.
Kaipuu sinne
katsomahan ajaa.*

*Matkantekoon
mutkateiden kautta
lähdeittävä on:
Ei muukaan auta.*

*Täällä kerran
nuoruus hehkui tulta.
Rakas oli
kotiseudun multa.*

*Autiona nyt
on kylätienoo.
Unen tavoin
silmiänsä hieroo.*

*Huokailevi
metsittynyt ranta.
Kurkoitellen
viljamaiden alta.*

*Missä ennen
kohosivat savut,
niinkuin lakaistu
on siellä talot.*

*Kotikartanoa
vieras hoitaa.
— Sanattoman kaihon
tuuli soittaa.*

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI • PUH. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTOITA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Suvannolla
laine entistavoin
vapaa on,
ja mielestänsä avoin.

Joku voima
sinne yhä vetää,
missä elon
täten sai elää.

Vaikkei löydy
kotiin paluutietä,
käynti siellä
virkistävi mieltä.

ELSA TUOKKO

Käynti kotiseudulla

Syystuuli soittaa kanneltaan.
Sade ropisee ikkunaan.
Keltalehdet maahan lentelee,
luonto käypi nukkumaan.

— — —
Soita tuuli kanneltas myös
Suvannon rannoilla siellä,
jossa usein ajatus käypi
nuoruuden aikojen tiellä.

Putoilkaa lumihiutaleet
pehmeinä sinne, missä
pyörii pyörteet Taipaleen
ja mis on Linnamäen rinteet.

Ajatuksin sinne käyn, kuljen
Metsäpirtin Kirvesmäen teillä.
— Sinua, Suvannon valkoinen
santa, en muistoistani heitä!

LAINA HUUSKA

Sakkolan Sotainvalidit sekä Suvanto-säätiö juhlivat

Suvanto-säätiön valtuuskunta päätti vuotuisessa kokouksessaan pitää perustamisensa 35-vuotisjuhlan yhdessä Sakkolan Sotainvalidi-osaston perustamisen 40-vuotisjuhlien kanssa. Tällainen yhteistointa on sotainvalidi-kerhossa otettu myönteisesti vastaan, sillä näin Suvanto-säätiö arvokkaalla tavalla tukee jo entisellä kotiseudulla perustettua ja täällä Hämeessä toimintaansa jatkanutta sotainvalidi-osastoamme, joka ylläpitää isänmaallista elämäntutkimusta ja vaalii omalta osaltaan sakkolalaista perinnettä.

Sakkolan sotainvalidiosaston ja Suvanto-säätiön juhlalähtävät SAMPOLAN juhlasalissa TAMPEREELLA Sammonk. 2 sunnuntaina 24 päivä lokakuuta 1982 alkaen kello 13.

KAIKKI TERVETULLEITA TAPAAMAAN TUTTUJA JA MUISTELEMAAN ENTISEN KOTISEUTUMME TAPAHTUMIA.

J U H L A O H J E L M A

TORVIMUSIIKKIA..... Luonnetjärven varuskunta-
soittokunta. Johtaa mus.luutn.
Ossi Minkkinen

SUVANTO-SÄÄTIÖN
HISTORIA..... Yrjö Raaska

LAUSUNTAA..... Uuno Pulakka

SOTAINVALIDIEN
40 V. HISTORIA..... Martti Karonen

ANSIOMERKKIEN JAKO
— VÄLIAIKA JA KAHVITARJOILU —

TORVIMUSIIKKIA..... Luonnetjärven varuskunta-
soittokunta

YHTEISLAULUA..... Karjalaisten laulu

JUHLAPUHE..... Tohtori Väinö Huuska

KUOROLAULUA..... Veljeskuoro

TERVEHDYKSET

Kunniakäynti Kalevankankaan sankarihaudalla sekä Karjalaan
jääneitten vainajien muistomerkillä klo 12.00.

Kerron 12-vuotiaan ihmisen tunteista, miten hän ne koki

Kirjoituksissani olen kuvannut Ylämäen tytön onnellista lapsuutta ja niitä ihmisiä joiden lähellä olen ja elin.

Elämän kohtalot ovat kuin mosaiikkikuviot. Läheltä katsottuna ne eivät muodosta mitään kokonaisuutta. Niitä täytyy katsoa kaukaa. Silloin ne näyttävät eri osinakin kauniilta. Näin on eletty elämäkin. Elämisen taitohan on siinä, että osaa muuttaa mielihyväksi sattuneet mielipahatkin...

Olin 12 vuoden vanha kun perheemme muutti Alamäelle. Kaikki ne rakkaat asiat, jotka sen ikäisen ihmisen mielessä liikkuvat, piti jättää sinne Ylämälle. Ei niitä voinut tuoda mukanaan. Siellä ne lokeroituivat erikoisiin paikkoihin, joita olen purkanut nyt kymmenien vuosien kuluttua esiin. Elämän muutos oli suuri. Kauan, hyvin kauan, en uskaltanut katsoa sinne päinkään, missä oli entinen kotini. Pelkäsin sitä tunnetta, jota tunsin kun Suokkaan kujasia myöten tultiin Alamäelle. En koskaan käynyt syntymäkodissani sieltä lähtömme jälkeen. — Vasta vuosien vieressä mieleni keveni ennalleen. Huomasin, että aivan samanlaista oli Alamäälläkin, että aurinko paistoi yhtä ihanasti kumpaisellakin mäellä. Sain hyviä tovereita ja ystäviä. Oli Uosukaisen tytöt Hilma ja Hilja, oli Lampun Hilma ja aivan lähinaapurissa Klaudia. Alkoi uusi elämä kohdallani, uudet naapurit ja uudet leikkiverit. Näin kaukaa katsottuna näyttää, että molemmat mäet ovat molempi parempi.

Eivät ihan kohta unohtuneet Ylämäen leikkikaverit, eivätkä ihmiset siellä. Alkuaikoina tieni kulki aina Sopenkolkalle ja Hännikäiselle, halusin olla entisten tovereitten kans-

sa. Kuljin aina Uosukaisen sivu, erään kerran Tommi Helena pyysytti minut ja kysyi: "Kyl siul vissii on kova ikävä entisie kottii?" Sain vain sanottua: "Kyl miul on". "Tule mei tuppoa", sano Helena. "Onha meillii tyttölöi, tule hei kans leikkimeä!"

En kuitenkaan sillä kertaa mennyt.

Ensimmäisenä vuotena Alamäällä ollessani kuoli minun 6-vuotias Elina-sisareni. Kaikki tämä teki elämäni aina vaan vaikeammaksi. — Uosukaisen Antti teki ruumiskirstuja. Hän höyläsi kirstunlautoja meidän halkoliiterissä. Minä istuin sahapukin päällä ja ajatuksissani pyöri ajatukset: — Miksi Elinan piti kuolla? En millään voinut sitä käsitellä. — Antti huomasi suruni ja ahdistukseni. Hän puheli minulle lohduttavasti ja lupasi kotona käydessään ottaa viulunsa mukaan ja soitella minulle mieleni iloisemmaksi. Niin hän tekikin. Antti sanoi tekevän Elinalle niin kauniin ja vahvan kirstun, ettei hän aikaisemmin ole kenellekään niin kaunista kirstua tehnyt. — Siitä mieleni keveni huomattavasti. — Elina-sisareni asetettiin kauniiseen valkoiseen kirstuun ja "Runo"-laiva Suvannon laivalaiturista lähti kuljettamaan saattoväkeä Sakkolan Kirkonkylän laivalaituriin. Sieltä kuljettiin hevosen rattailla hautausmaalle, jossa kappalainen Vikman siunasi Elinan, puhuen kauniisti siunauspuheessaan. Kauan muistin sisarvainajaani.

Kansakoulua jatkettiin Toivo-veljeni kanssa Alamäeltäkin. Koulutiemme kulki hakamaan ja peltojen halki rautatielle. Toivo kiusamielessä antoi minun kantaa koulukirjat koululle. Radalle tullessa hän

pani kirjat kiskolle, josta minun piti ne poimia ja kantaa koululle! Monasti päätin, etten ota niitä kiskoilta, mutta aina otin ja toin koululle. Nämäkin muistot, silloin ikävät asiat, ovat nyt mieluisia näin kaukaa katsottuna. Ratavartija Antti Järveläinen oli meille vihainen koska radalla ei olisi saanut kulkea.

Antti kävi usein meillä tarinoidessa isäni kanssa. Hän istui myöhään iltaan. Isäni ja äitini saattoivat mennä jo levolle, Antti jäi istumaan vielä tuvan penkille! Isäni sanoi Anttille: "Koha lähet, niin puhalla lampu sammuksi ja työnnä tuva ovi kiinni, ettei jeä longollie!"

Minulle ja Toivolle Antti lupasi antaa "koivurieskaa". Emme ottaneet Antin sanoja todesta, sillä pidimme hänestä. Hän oli lupsakka ja mukava mies leveine Savon murteen, jota mielellämme kuuntelimme.

Koulussa ja koulumatalla tutustuimme naapurin tyttöihin. Kesällä pelasimme pelejä, sellaisia kuin: Viimeinen pari ulos, nimet kirjoihin. Hypättiin kittelää, pelattiin viidellä pyöreällä kivellä noppaa. Heitettiin palloa ja varsinkin seinäpallo oli kaikille mieluinen peli. Usein meitä tyttöjä pyydettiin Klaudian kotiin leikkimään. Kauppias-setä itse seurasi meidän leikkejämme ja oli mukana leikeissä. Kuuropiiloo oltiin sisähuoneissa ja setä oli ahkeraa piilottajana. Kerran hän nosti minut kassakaapin päälle, joka oli siinä huoneessa, josta mentiin kauppaan, verannalle ja muihin sisähuoneisiin. Oli hämää aika ja pelkäsin putoavani alas sieltä. Minua ei löydetty mistään ennenkuin setä tuli ja nosti minut alas piilosta. Tietysti me naapurin tytöt kilpailimme Klaudian suosiosta, niinkuin lasten

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA

— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI

Lempäälän-Viialan
Osuuspankki

tapana on. Klaudia oli meille kaikille tasapuolinen. Kiitos Klaudia!

Tapahtui sitten paljon asioita välillä ja vierähti vuosia, ennenkuin saimme nähdä ystävämme Klaudian. Olimme jo kaikki aikuisia tavatessamme jälleen toisemme.

Äitini oli Alamäellä ollessa pyhäkoulunopettajana. Siihen aikaan kierrettiin talosta taloon pyhäkouluun pitämässä sunnuntaisin. Vanhemmatkin lapset tulivat siihen aikaan pyhäkouluun aina rippikoulun ikään saakka. Minä olin tullut rippikouluikäni ja oli tarkoitus kylälukusilla ilmoittautua syksyllä alkavaan rippikouluun. Meille oli syntynyt veljeni Eino keväällä. Tästä johtui, että äitini oli käynyt sanomassa kylänvanhimmalle, joka oli Toistalon setä Ville, ettei hän pääse kylälukusille ja että saavat nimittää hänen tilalleen jonkun toisen henkilön pyhäkoulunopettajaksi.

Kylälukset olivat silloin Sopenkolkalla Antti ja Juho Nuoralla. Kun Antin Anna-Liisa sai kuulla, ettei äitini pääse lukusille, hän alkoi toimia. Lemmetyn Helenan kanssa olivat tulleet naapuriimme Volaselle. Heillä oli saman ikäinen poika, Reino, kuin oli veljeni Eino meillä. Anna-Liisa puheliaana ihmisenä haasteli Volasen Helenalle, ettei sitä ulkoläksyä, joka pitää papille lukea, muista kukaan muu ulkoa kuin tuo Villen Anni. Olisi kauhea häpeä kylälle ja varsinkin talolle jos läksy jää laiskaläksyksi seuraaviin lukusiin. Anna-Liisa haasteli edelleen: "Sinun Helena pitää ottaa se Annin Eino-poika siksi aikaa tänne teille, että Anni pääsee lukemaan sen ulkoläksyn. Volasen Helena lupasi ottaa Eino-pojan ja antaa ruokaa Reinolle toisesta rinnasta ja Einolle toisesta! Se asia oli hoidettu.

Tulivat sitten pyytämään äitiäni lukusille. Äitini sanoi: "Niinkuin itsekin näette, miten minä pääsen, kun on vaaslapsi ja tuon Aurankin pitää mennä ilmoittautumaan rippikouluun. Kyl Toistalo setä Ville lu-

Tanhuryhmän nuorimmat esiintyjät.

pasi sen ulkoläksyn lukea", sanoi äitini.

Anna-Liisa ei luottanut Villen lukuun. Kertoi sitten monisanaisesti, että olivat Helenan kanssa käyneet Volasella puhumassa "just tästä asti". Helena oli luvannut ottaa Eino-pojan niin kauaksi ko sie lukusil viivyt.

Antin tuvassa pitivät lukuset ja Juhon tuvassa ja kammarloissa kostattiin papit ja lukkarit, sekä ne henkilöt kylältä, kuka kulloinkin kuului kirkkoväärtiin. Pidot muodostuivat joskus suuriksikin tapahtumiksi.

Lukset saatiin menemään onnellisesti ja hyvin kaikin puolin. Äitini ei kuitenkaan päässyt eroon pyhäkoulunopettajan virasta. Hän jäi sillä ehdolla, että pyhäkoulu pidetään aina kotonani, eikä kiertävänä talosta taloon.

Anna-Liisa ja Helena tulivat tuomisineen kiittämään äitiäni. Oli sitä puheen solinaa hauska kuulla, kun Anna-Liisa pani koko puhetaitoensa liikkeelle ja haasteli miten hyvät lukuset olivat olleet alusta loppuun asti.

Tällaista naapurisopua tapasi Karjalassa ennen vanhaan.

Aura Lahtinen

Osa Sakkola-juhlan suuresta yleisö määrästä.

KUOLLEITA

Konduktööri Juho Pitkänen syntyi 26.4.1895 Sakkolan Haitermaassa, kuoli 207.1982 Haminassa. Hän asui Viipurissa sodan alkuun asti, jonka jälkeen hän muutti Toijalaan. Vanhuuden päiviään hän vietti Haminassa.

Aarne Käppi syntyi 15.2.1901 Sakkolassa (Vuoksela), kuoli 7.8.1982 Salon Aluesairaалassa.

Hilja Lulajainen os Jortikka syntyi 26.7.1901 Metsäpirtin Koukunniemessä, kuoli 29.8.1982 Uudessakaupungissa.

Aino Kiiski os Myöhänen syntyi 7.10.1902 Metsäpirtissä, kuoli 5.6.1982 Loimaan sairaalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Harainen ja viimeinen kotipaikka Punkalaidun.

Tauno Tenkanen syntyi 20.9.1910 Sakkolassa, kuoli 9.8.

1982. Entinen kotikylä Sakkolan Karhola ja viimeinen kotipaikka Huittinen. Siunaustilaisuus Huhtamon kirkossa 28.8.1982. Siunauksen toimitti kirkkoherra Eino Orpana.

Viljo Johannes Nikkanen syntyi 31.3.1912 Sakkolassa, kuoli 26.8.1982 TAYKS:ssä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolassa Valkjärvi. Hän toimi 15 vuotta kaivosmiehenä Otamäen kaivoksella.

Nestor Heikkonen syntyi 7.6.1913 Sakkolan Kiviniemessä, kuoli 9.8.1982 Äänekoskella. Eroaapi täällä kerran kaikki toinen toisestaan. Kuljetaan vain hetken verran kaistaa samaa maisen maan. Puoliso ja lapset.

Väinö Johannes Särkkinen syntyi 19.12.1926 Sakkolassa, kuoli 11.8.1982 TAYKS:ssä. Hänen kotipaikkansa oli Sakkolassa Hovinkylä ja viimeinen asuinpaikka Nokia.

Rakas äitini, mummi ja isomummi

**Edit Irene
Luostarinen**

os Kankkunen

Syntyi 27.6.1898 Sakkolassa
kuoli 16.8.1982 Piconlinnassa

Menneille päville kiitos.

Äitiä ikävöiden

**Mirjami
Anu, Pekka ja Pekka Ilmari**

Siunaus toimitettu lähimpien omaisten läsnäollessa Sääksmäen kirkossa.

Kaino Rytty 70-vuotias

— Käsityön hän sanoo olevan 'intohipon' itsellään ja on tullut vuosien mittaan 'sinuksi' puun ja nahkатыön kanssa. Tämän tuttavuuden tuloksena on syntynyt joku sata paria lapikkaita ja puustakin 'koliketta' yhtä sun toista.

— Nahkатыö on ollut mieleistä lapsesta saakka ja ensimmäiset saappaansa itselleen hän on tehnyt jo 14-vuotiaana. Hämeessä hän talvisodan jälkeen aloitti korjailla jalkineita naapureille sivutyönään, kun Viialan huonekalutehtaalta jäi tuurityössä riittävästi vapaa-aikaa. Tästä kehittyi ammattimainen suutarointi. Lapikkaan teon hän oppi vasta Saarijärvellä jatkosodan jälkeen. Suutarin ammattia hän jatkoi noin kymmenen vuotta vielä Vesilahdella, saatuaan asutustilan Laukosta.

Kaino Rytty on syntynyt maanviljelijän poikana 29.9.1912 Sakkolan Hovinkylässä. Lapsista vanhimpana hän joutui isänsä kuoltua ottamaan kotitilan hallintaansa jo kahdenkymmenen ikäisenä.

Vilkaana nuorukaisena hän jo sitä ennen oli tullut nuorten harrastusten piiriin, toimien usean vuoden ajan Hovinkylän Kirjastoseuran puheenjohtajana. Myös opintokerhotyössä hän oli mukana kymmeni-

sen vuotta. Nykyisin hän on Hovinkylä-seuran puheenjohtaja.

Myös yhteiskunnalliseen toimintaan hän on osallistunut kuulumalla Vesilahden kunnan- ja kirkkovaltuustoon, joista jälkimmäisessä on jäsenenä edelleen. Hän hoiti aikaisemmin myös Vesilahden kunnallisen ammattien- ja työsuojelutarkastajan tehtäviä yli kuusi vuotta.

On toiminut paikallislehti Lempäälän—Vesilahden Sanomien paikallistoimittajana Vesilahdessa, sekä freelance toimittajana useihin eri lehtiin.

Vapaa hengellinen toiminta on hänellä ollut kuitenkin elämän suola ja rikkaus. Uskossaan tunnustuksellisen Raamattuun hän joutui jo nuorena Evankelisen liikkeen pariin. On toiminut sen saarnaajana ja on yhdistyksen Narvan osaston perustajajäsen. Hän on huomatta-

vasti ollut rakentamassa myös rukoushuonetta Vesilahden Narvaan ja vuosia kuulunut rukoushuoneen toiminnasta vastaavaan henkilöstöön.

Suuriperheisenä pienviljelijänä maatalousalan ammattijärjestöt ovat olleet erikoisesti häntä lähellä. Hän on kuulunut pitemmän ajan Asutus- ja maatilatalousliiton liittovaltuustoon ja on nykyisin keskus-toimikunnan varajäsen. Vesilahden yhdistyksen puheenjohtajana hän on toiminut noin parikymmentä vuotta. Kuuluen myös aikanaan Pohjois-Hämeen ja Hämeen piirien johtokuntaan ja nyt toimii Pirkanmaan piirin puheenjohtajana vuodesta 1978 lähtien.

Hän on kirjoittanut hartauskirjoituksia ja kerrontaa kotikylänsä henkilöistä myös Suvannon Seutuun.

Vuosisia täyttäneitä

85 VUOTTA täytti 19. 8. 1982 Elisa N a s k a l i os Kurikka Huittisissa. Entinen kotikylä Sakkolan Luprikkala.

75 VUOTTA täytti 15. 9. 1982 Tyyne L e i n o n e n Tampereen Hervannassa. Entinen kotikylä Sakkolan Tikansaari.

75 VUOTTA täytti 29. 7. 1982 vanhaemäntä Rauha P i t k ä n e n os Ruottunen Lempäälän Sirvalahdessa. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaisissa, joka oli myös hänen kotikylänsä ennen sotia. Merkkipäiväänsä hän vietti kotonaan lähiomaisten ja ystävien seurassa.

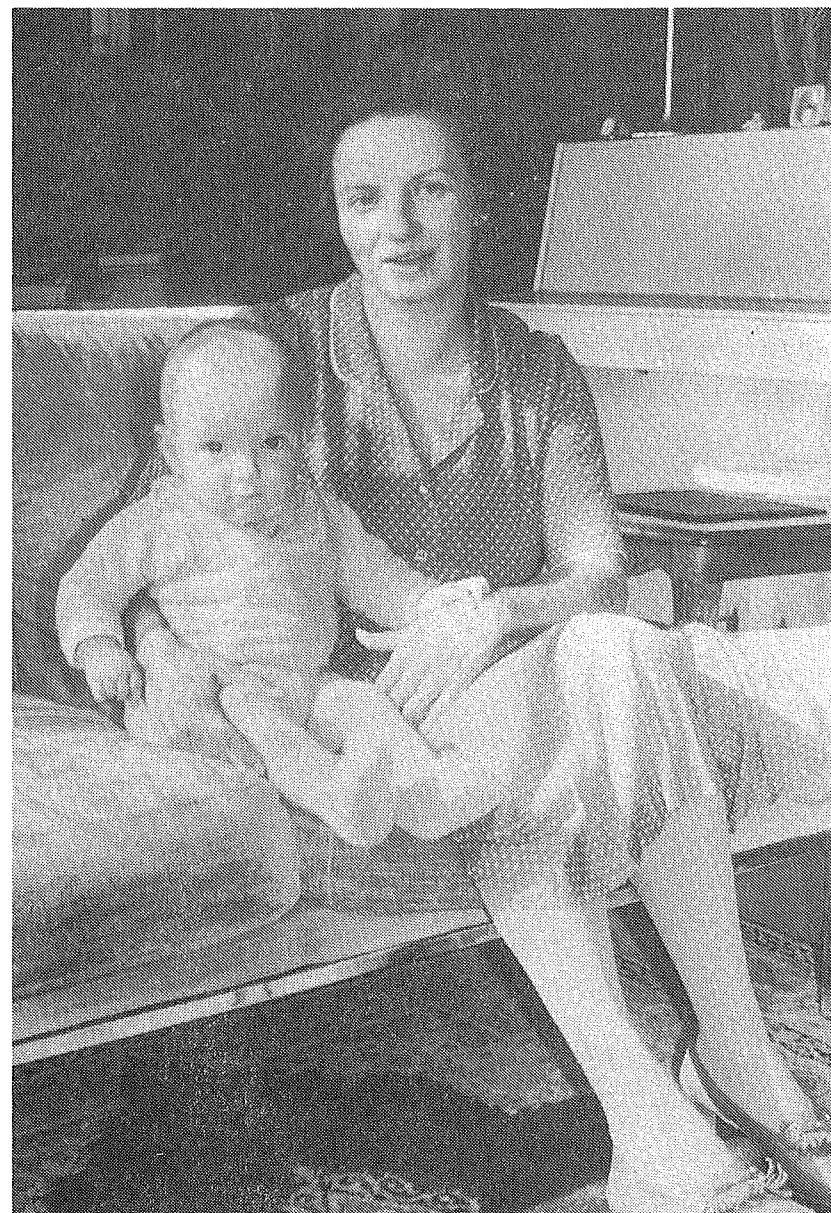
70 VUOTTA täytti 3. 9. 1982 Jenny L a a m a n e n os Virolainen Tampereella. Hän asui sodan jälkeen pitkään Pirkkalassa. Enti-

nen kotikylä Sakkolan Sipilänmäki.

70 VUOTTA täytti 30. 7. 1982 Saima Maria O v a s k a Imatrankoskella. Hän on käynyt Sairalan evankelisen kansanopiston ja ottanut osaa jo Sakkolassa seurakunnallisiin toimintoihin. Nykyisellä kotiseudullaan hän toimii Marttayhdistyksen pj, osallistuu sotaveteraanien naisjaoston, Sydänyhdistyksen, kirkkokuoron, evankelisen yhdistyksen ym. seurojen toimintaan.

50 VUOTTA täytti 2. 7. 1982 johtaja Aulis N i h t i Vantaalla. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Ojaniemi.

50 VUOTTA täytti 21. 7. 1982 Veikko Viljami S i p i l ä i n e n Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Viiksanlahti.

Filosofian lisensiaatti Pirkko Sallinen-Gimpl on jo vuosien ajan tutkinut karjalaisen siirtoväen perinnettä. Hän pitää aiheita ehtymättömänä.

Museoviraston kysely 29 kansan- perinteen keruu- kilpailuna

päättyy 31.12.1982. Kilpailussa jaetaan suurkerääjien sarjassa 7 palkintoa, yleisessä sarjassa 50 palkintoa ja lisäksi kirjapalkintoja.

Aiheena on asutustoiminta v. 1940—60. Vastauksia varten saa

Taloustieteiden kandidaatin

tutkinnon on Jyväskylän Yliopistossa suorittanut Arto Olavi N a s k a l i Lempäälästä. Vanhemmat Siviä ja Eino Naskali. Isä Sakkolan Pannusaareltä.

Tampereen kauppaopistosta

valmistui 28.5.1982 ylioppilasmerkonomiksi Leena Maritta S i p i l ä i n e n. Ylioppilaaksi touku-kuussa Tampereen lyseosta Jukka Pekka S i p i l ä i n e n. Heidän vanhempansa ovat Lilli ja Veikko Sipiläinen. Isän entinen kotipaikka Sakkolan Viiksanlahti.

Museoviraston kyselyn 28 tulokset

on julkaistu. Vastaajia osallistui kilpailuun kaikkiaan 1024 henkilöä.

Sakkolalaisista on hopeamerkki myönnetty Aukusti K i u r u l l e Laurilasta, entinen kotikylä Haitermaa.

Hän on kuudes hopeamerkin saanut Sakkolassa syntynyt vastaaja.

Toimittaja palkittiin suurkerääjien sarjassa 7 palkinnolla.

paperia ja ohjeita osoitteesta: MUSEOVIRASTO Kansantieteen toimisto PL 913 00101 HELSINKI 10.

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo
NUORA-MOTOR
Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

MITÄS ME TURISTIT

Minun Suvantoni.

Kesäkuun alun myötä saapui ”vihreä talvi” Pohjatuulen tuiver-tama arktinen ilmamassa puri luihin ja ytimiin. Päivästä toiseen piti tuuli pesäänsä pohjoisen perillä. Oli jäätävän kylmää. Kesää ei tuntunut tulevan.

Toukokuun lämpimät säät jouduttivat muuttolintujen tuloa. Päivittäin osui kiikarin linssiin joku uusi tulokas — Vieras kaukaisesta maasta — Kesän siivekäs airut.

Kesä oli tullut — Vai oliko? Niin uskottiin, kunnes kesäkuun alun raju takatalvi runsaine lumisateineen yllätti.

Runsasta lumentuloa säikähtäen muuttolinnut pyörsivät jälleen etelään. Hiljaisuus nieli kesäiset äänet. Pois menivät siivekkäät sirkuttajat. Pihapuu oli autio ja tyhjä. Vain vanha varis yksin nuokkui oksallaan.

Muuttolintujen myötä mekin matkustimme. Me emme mielineet etelän maille — emme kaivanneet vieraan lämpöä. Meille riitti kotimaamme kylmä kamara ja sen suveton suvi. Me matkustimme ”her-

rojen Helsinkiin” lasten ja lastenlastemme luo.

Ne harvat matkat jotka me teemme, ne suunnitellaan tarkoin. Jokainen käynti ja käynnin kohde harkitaan tarkoin ja lyödään lukuun.

Tämän kesäiseen ohjelmistoomme kuului risteily merellä ja käynti Maarianhaminassa, mutta huono sää sotki hyvän suunnitelman. Emme tähän tahtoneet nähdä myrskyistä merta, vaan kauniin Ahvenanmaan ja suvisen ulapan. Jäimme siis vartumaan aikaa parempaa.

Seuraava kohde oli Vokki-Virkki. Olin kiinnostunut Vokki-Virkin käsityö-museosta ja toivoin tapaavan museon perustajan, Tyyne-Kerttu Virkin. En kuulu käsityöneuvos Virkin tuttavien joukkoon, vaikka tunsin Hänet jo yli 60 vuotta sitten, mutta olemmehan molemmat samoja sakkolalaisia. Tulin tuntemaan Tyyne-Kerttu Virkin jo joskus 1920-luvun alussa. Hänen isänsä oli kauppias-maanviljelijä Viktor Virkki.

Hyvin menestyvä liikemies-

maanviljelijä kun oli, joutui Virkki palkkaamaan paljon vierasta työvoimaa avukseen. Minun äitini, ”Heikkilän Liisa”, oli hänen kauppias omalla tavallaan. — Hän myi omaa, henkilökohtaista työvoimaansa niille, jotka sitä tarvitsivat. Vuonna 1920 sitä tarvitsi kauppias Viktor Virkki.

Koska työnantaja oli kauppias, oli luonnollista että työntekijät asioidivat työnantajansa kaupassa. Näin ollen syntyi työnantajan ja työntekijän välille kauppasuhte, jossa maksuvälineenä tarvittiin rahaa tuskin nimeksikään. Koko systeemi toimi vaihtokaupan periaatteella siten, että työntekijä myi tekemänsä työn vaihtaen työnantajansa hankimaan hyödykkeeseen.

Koska meidänkin leipä leivottiin Virkiltä tienatuin markoin, tuli kauppa ja kaupan väki minullekin tutuksi. Erikoisesti on mieleeni jäänyt eräs nuori ja miellyttävä ”rikas-sikka” joka aina pisti kouraani ”li-tessin” kaupantekijäisiksi.

Ostosreissuillani tulin tuntemaan Tyyne-Kerttu Virkin. Tosin kauem-paa katsoen ja kadehtien.

Niin, se oli silloin — siitä on jo yli kuusikymmentä vuotta. Aika vierii kuin virta. Se ei ohita ketään, eikä kukaan voi taistella sen mahtia vastaan. Vain muistojen kultainen vuo purppuroi menneisyyden varjot.

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
TAMPERE
Mäkipääkatu 39—41 II kerros
Puh. 56615

Kukaan ei palaa nuoruutensa lähteille.

Käsityö-museossa otti meidät vastaan nuori, viehättävä neitonen, jolta sain pettymyksekseni kuulla, että käsityöneuvos Virkki oli lomalla. Tosin käsityöneuvos asuu samassa talossa, mutta Hän on nyt vetäytynyt omaan huoneistoonsa lepäilemään, kertoi neitonen.

Kerrottuaani neitoselle, että olen käsityöneuvos Virkin kanssa saman pitäjän kasvatteja, lupautui neitonen tiedustelemaan käsityöneuvok-selta, että suostuuko Hän tulemaan museoon.

Museo oli mielenkiintoinen nähtävyys. Se antoi selkeän kuvan siitä, mitä luova mielikuvitus ja taitavat kädet osaavat tehdä. Ainoa asia jota jäin kaipaamaan oli se, että museon esineistöä esittelevä henkilökohtainen opastus puuttui. Se että näin oli, johtui olettaakseni siitä, että alan ekspertti, museon luoja ja sielu oli lomalla.

En huomannut käsityöneuvoksen tuloa. Huomasin hänet vasta silloin, kun hän seisoi kumartuneena vieraskirjan yli ja näytti tutkivan kirjaan kirjoittamaani nimeäni. Koska tiesin, ettei nimeni kertoisi hänelle mitään, kiirehdin esittäytymään.

En voi kieltää, ettenkö ollut hermostunut — olinhan toki. Mutta hermostuneisuuteni katosi heti esittäytymiseni myötä, sillä huomasin, että olin tekemisissä välittömän ja erittäin lämminhenkisen ihmisen kanssa.

Ilman pitemmittä puheita siirryimme käsityöneuvoksen asuntoon. Kukkaismereenä kylpevä asunto oli erittäin kaunis. Vasta silloin muistin, että käsityöneuvos täytti vuosia.

Asunnon ikkunasta näkyi taulumaisen kaunis merimaisema jota jäin ihailemaan. ”Minun Suvantoni”, esitteli käsityöneuvos ojentaen kätensä kohti Seurasaaressa kainalossaan kimmeltävää merta. Kaunis on

suvantonne, myönsin vilpittömin mielin...

”Kohvikupposten” ääressä muistelimme mennyttä aikaa. Muistelimme kadotettua karjalaa ja kauniin suvannon seutuja. — Ja tuntuu siltä, ettei muistojen merestä löytynyt ainuttakaan negatiivista muistoa, vaan aika oli muuttanut murheetkin illoiksi...

Katsellessamme vanhoja valokuvia, osui käteemme kuva Virkin hyvin hoidetusta puutarhasta jota minäkin intouduin kehuaan. Kesken kehumiseni huomasin käsityöneuvoksen katseen muuttuneen ilkkurisen huvittuneeksi. Osasin jo odottaa jotain, ja sieltähän se tuli: ”Ja tietysti tekin kävitte omena varkaissa?” Mitäpä tuohon osaisin sanoa? — Ottaisin kasvoilleni loukatun marttyyrin ilmeen ja torjuisin moist jutut: Minäkö muka omenavaras?

Kenties kielteinen vastaukseni olisi edes vähän kirkastanut perin tahraista minääni Tyyne-Kerttu Virkin silmissä, mutta koska uskon, että valheella on lyhyet jäljet, päätin pysyttäytyä totuuden kaidalla polulla ja tunnustin.

Poistuttuani Tyyne-Kerttu Virkin kauniista kodista, poikkesin uudel-

leen Vokki-Virkin myymälään ja ostin sieltä Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiön julkaiseman kirjasen: ”Itse tuon sanoiksi virkki”.

Julkaisu on läpileikkaus käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkin erittäin arvokkaasta elämäntyöstä suomalaisen käsityöperinteen hyväksi.

Samalla kun kiitän käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkkiä vieraanvaraisuudesta, rohkenen esittää toivomuksen teille, hyvät sakkolalaiset kodit: Tukekaa Tyyne-Kerttu Virkin elämäntyön jatkuvuutta ja tilata kotinne kyseinen julkaisu.

Terveisin: V. Verner

Kas kun en muista.

Ja tietysti Tekin kävitte omenavarkaisissa.

KAINO REPO

Suvannon ja Vuoksen laskusta sekä Suvannon lietteestä

Ansiokkaassa juhlapuheessaan Helsingin Sakkola-seuran 20-vuotisjuhlassa Helsingissä ammattikasvatusneuvos Matti Laamanen koki ketteli muun ohella Suvannon lietteen viljavuutta. Tämä on antanut aihetta esittää Suvannon Seudun lukijoille ehkä vähemmän tunnettuja näkökohtia lietteen synnyttäneen Suvannon laskun eräistä vaiheista sekä tämän viljavan maan nykytilasta erään kuluneena talvena sattumalta kuullun ja nähdyn uutisen valossa.

Keväällä 1818 tapahtunut Suvannon lasku kuuluu maamme suuriin järvenlaskuihin. Niin yllätyksellisenä kuin tätä ”luonnonmullistusta” onkin pidettävä, on kuitenkin todettava, että sitä oli suunniteltu jo lähes 100 vuotta aikaisemmin. Nyt jo ikivanhaksi katsottava 1910-luvulla ilmestyneessä Otavan Tietosanakirjassa (sen kolmas osa, painettu v 1911) kirjoittaa historian ja Suomen maantieteen tutkija professori E C Palmen, että v 1741 oli päätetty ”Taipaleen seinän” eli Suvannon ja Laatokan välisen hiekkaharjun läpäiseminen. Kaivutöitä varten oli paikalle lähetetty venäläistä sotaväkeä, mutta samana vuonna alkanut Ruotsin ja Venäjän välinen sota ns. Pikkuviha esti töiden aloittamisen. Tilanne jäi ennalleen seuraavan vuosisadan alkuun saakka.

Suvannon lasku oli valtava tapahtuma. Järven vedet syöksyivät suurella pauhulla Laatokkaan. Vuorokauden kuluessa järven pinta aleni n. 7 metriä. Sen itäinen, matala pohjukka muutti kokonaan muotoonsa. Järven pinnan alta paljastui n. 5000 ha viljelyskelpoista lietettä,

joka oli erittäin hyvää maata viljeltäväksi.

Suvannon laskussa jäi Kiviniemen puro, jota myöten Suvannon vedet olivat aikaisemmin laskeneet Vuokseen, kokonaan kuiville. Kun Vuoksen laaksossa tulva teki ajoittain suuria vahinkoja, alkoivat alueen asukkaat vaatia, että Kiviniemen kannas oli puhkaistava, jotta Vuoksi pääsisi alemman Suvannon kautta juoksemaan Laatokkaan. Tätä ajatusta viranomaiset kuitenkin vastustivat epäillen kustannusten suuruutta. Eräs syy vastustukseen oli myös se, että alisen Vuoksen kuivuessa huononisivat sikäläiset kalastuspaikat, joista saatavat saaliit olivat venäläisten luostarien tulolähteenä.

Merkillistä kyllä sota tuli jouduttamaan suunniteltuja jatkotoimia. Vuonna 1853 syttyi Itämainen sota eli Krimin sota, jonka osapuolina olivat toisaalta Turkki, Englanti ja Ranska, toisaalta Venäjä. Tämän sodan me suomalaiset tunnemme parhaiten ”Oolannin sotana”. Suomikin joutui sota-äyttämöksi. Useita rannikkokaupunkejamme pommitettiin mereltä käsin ja merenkulkua vahingoitettiin. Sota osoitti keisarikunnalle Suomen rannikko- ja meriliikenteen heikkouden. Heti rauhan tultua v 1856 keisari käski ryhtyä kiireesti Vuoksen laskuhankkeisiin. Päätarkoituksena oli saada laivakululle soveltuva väylä Laatokalta Vuoksen keskiosiin ja edelleen rintamaille. Herkkäuskaisesti oletettiin, että virta, kun vain Kiviniemeen avattaisiin väylä, syövyttäisi uoman riittävän syväksi ja siten raivaisi laivaväylän valmiiksi. Kun uusi uoma sitten syksyllä 1857

avattiin, todettiin toisenlainen pettymys kuin 40 vuotta aikaisemmin Taipaleessa. Maaperä Kiviniemessä oli kovaa kivikkomoreenia ja lujaa kambrista savea niin että ”kynnys” ei alentunut odotusten mukaisesti, vaan paikalle syntyi vain uusi koski Kiviniemen koski, jota virta ei myöhemminkään saanut muuttumaan. Liikenteelle ei saatu tarkoitettua hyötyä.

Kiviniemen väylän avaaminen alensi kuitenkin ylempänä Vuoksen pintaa 4—6 m ja muutamain paikoin, etenkin Muolaassa ja Äyräpään järven rannoilla saatiin erinomaista viljelysmaata entisistä mutapohjaisista lahdelmista, lahdelmista ja poukamista. Maamme linturikkain järvi, Äyräpään järvi, sai lopullisen muotonsa ja syntyi talvisodan taistelupaikkana tunnetuksi tullut Salmenkaita, virta joka yhdisti sanotun järven Vuokseen. Vuoksen pohjoisessa suuhaarassa vesi myös aleni ja tämä haara kuivui niin, että vain vähäinen osa Saimaan vesistön vesistä virtasi sen kautta Laatokkaan.

Kuten edellä on mainittu, Suvannon liete viljelysmaana saatiin käyttöön järvenlaskun myötä. Ilmeistä on, että sen käyttö vastaisuudessa on riippuvainen Suvannon kautta virtaavien vesien määrästä ja juoksutusnopeudesta. Kesän 1981 runsaat sademäärät nostivat kaikkialla maassamme järvien pintaa ja pitkin kulunutta talvea on niitä koetettu laskea voimalaitosten ylimääräisillä juoksutuksilla. Saimaan vesiä ei kuitenkaan voida mielinmäärin juoksuttaa, vaan asiasta on sovitava Vuoksen alavirtaa ja Suvan-

Muistoja kotikylästäni Lapinlahdesta

Availen muistojen arkkuja tässä minäkin. Olen vuosia ollut Suvannon Seudun lukija. Mieheni veli tämän ensiksi meille tilasi. — Koska minä olen syntynyt ja kasvanut Sakkolan Lapinlahdessa, niin ajattelin laittaa muistojani paperille minäkin. Koska hyvin harvat kotikyläni asukkaat ovat kirjoitelleet tähän lehteen. Monen monet vanhat ihmiset ovat jo nukkuneet pois ja vieneet muistonsa mennessään.

Muistoja on minullakin hyvin runsaasti, kun niitä nyt ajatuksiinsa yhteen kokoa... ja katselee. Täällä meren takana olemme olleet jo lähes 27 vuotta, mutta usein on ajatukseni menneet sinne synnyinseudulle näin vuosikymmenienkin mentyä.

toja hallitsevan Neuvostoliiton kanssa.

Viime talvena selostettiin Suomen television uutis- tai ajankohdaislähetyksessä Saimaan veden juoksutusta ja todettiin, että suurempiin juoksutuksiin ei nyt ole mahdollisuuksia, sillä itäinen naapurimaa ei siihen suostu, koska alavirta Suvannolla on jo nyt suuria tulvia. Samalla väläytettiin kuvaruudussa karttaa, jonka mukaan Suvannon itäpää, siis juuri lietteen alue, oli laajalti veden alla. Niiden muuttamien sekuntien aikana, jonka kartta oli näkyvissä, ehti katsojan mielessä välähtää kaksi ajatusta: Eikö Taipaleenjoki enää vedä? — Onko olemassa vaara, että Suvannon lietteet jäävät pitemmäksi ajaksi veden alle?

Kotikylämme oli meille rakas, ja kauniskin, erikoisesti Suvannon laivasta katsottuna, josta talot ja pelot niin hyvin näkyivät.

Lapsena oli niin suurenmoista kun joskus pääsin äitini mukana kastiin, vierailulle, ja sinne lähdettiin laivalla... Milloin Rönkylään Helen-tädille, milloin Vuoksen Noisniemeen. Kiviniemessä kävelimme Vuoksen laivarantaan ja jatkimme matkaa toisella laivalla Noisniemen Hovinrantaan, koska Katri-tätini koti oli siinä lähellä.

Kesäisin sain myös istua veneen kokassa niin lukemattomat kerrat pitkäsiimaa laskemassa äidin tai isän kanssa, milloin Kajavasaaren yläpuolella tai alapuolella. Pelkäsin monet kerrat niitä suuria aaltoja, jolloin äitini komensi: — Katso vaan sitä siimaa, äläkä aaltoja. Minä pidän veneestä huolen. Kyllä silti siima joskus pääsi sotkeutumaan, ei sille mahtanut mitään, vaikka harminpaikka se oli.

Joskus tuli hyvin kaloja, jolloin saimme aamulla pienet puukot käteemme ja opettelimme myös kalojen perkaamisen.

Niin, ja ne hyvät marjamaat, se oli asia erikseen, männikkökan- kaat, soitten ympärykset, joista löytyi puolukkapaikat ja monet marjat, mustikat, lillukat, muuraimet ja metsämansikat. Mielessäni ovat säilyneet monet nimetkin, kuin Haverosuo, Tammanotko ja Märät lehdot, sekä monia muita paikannimiä.

Äidilleni jo nämä paikat olivat lapsuudesta saakka tuttuja, ja hän opetti myös meidät lapset näille paikoille. Jokaisen polun ja linjan met-

sissä hän muisti. Kun oikein oli puolukoita punaisenaan rinteet, niin hän katkoi oksia merkiksi polun varteen, että se paikka löytyi toisena päivänä helposti. Mustikas- sa kävimme kylän toisessa päässä, jossa asui Antti ja Tahvo Karjalainen taloissaan.

Marjametsälle mennessä heitettiin marjakori ilmaan monta kertaa ja katsottiin miten päin kori tuli maahan, että saadaanko täysi korillinen vai vain puolilleen marjoja. Se oli meistä lapsista hyvin hauskaa.

Kun mustikasta tultiin kotiin saatiin syödä mustikkamöllyä vatsamme täyteen.

Suvannon rantamat sillä suunnalla olivat hyvin kauniita, koska siellä kasvoi tuomia, pähkänäpuita ja ne rantalietteet olivat reheviä kasvultaan.

Kansakoulu oli keskeinen paikka kylässämme ja sieltä saimme ammentaa sen tietomäärän, minkä sen aikuinen koulu voi antaa. Olin hyvin iloinen kun sain alkaa koulunkäyntini, mikä uusi maailma lapselle avautui kirjojen kautta, kun leikkiminen jäi jo vähemmälle? — Miten hyvä olikaan koulun pieni kirjasto? Pidin siitä tavattomasti ja melkein kaikki kirjat lukea ehdin ”läpi” mitä siellä oli silloin lainattavana.

Koulun puolesta järjestettiin myös marja- ja sieniretkiä maastoon, jolloin opettaja oli mukana ja koko luokat.

Oli urheiluakin kesällä, josta pidin kovasti, etenkin ne koulujen väliset kilpailut olivat mukavia meistä lapsista. Opettaja osasi ne kilpailut niin hyvin kertoa ja opastaa meitä, kuvailla... Että oikein tuli mieli matkaan ja se pani yrittämään kovasti. Silloin oli edessä laivamatka Haidermaahan, jossa sinä kesänä kilpailtiin.

Muissa lajeissa pärjäsin melko hyvin, mutta juoksussa meitä oli neljä tyttöä, jotka aina tulimme yht’aikaa maaliin ja vain kolme parasta pääsi matkaan!

Olin silloin kolmannella luokalla ja meillä tyttöillä oli käsityöpäivä, jolloin opettaja Elli Tuohinto sanoi, että nyt on viimeiset karsinnat! Sitten tytöt juoksuun. Lähdin heti ensimmäisenä luokasta eteiseen, josta hattuhyllyltä otin pienen ja vaalean hattuni päähäni lujasti ja aloin juosta kentän toiseen päähän, josta kilpailu alkoi. Siinä juostessani rukoilin lapsen omaisesti: "Autä nyt Hyvä Jumala, että pääsen Haitermaahan niihin kilpailuihin!"

Toiset tytöt juoksi perästani ja opettaja jäi toiseen päähän josta antoi nenäliinalla lähtömerkin. Minä pääsin kolmen parhaan joukkoon, niin voi sitä iloa joka valtasi mieleni!

Kilpailuihin pääsyäni oli selvä ja serkkuni Vilho Pärssinen kertoi jälkeen päin, että hän tuli juuri silloin Riiskan myllystä ja näki tyttöjen juoksun sivusta. Ja kelpasi sitä tyttöjen juoksua katsoa sivultakin!

Hän oli itse myös urheilumies ja siksi osasi rohkaista, sekä innostaa meitä lapsia... Miten paljon pidinkään tästä serkustani? Hän oli jalo persoona... Hauskaa meillä oli aina siellä enolassa, kun saimme luvan sinne mennä ja siellä oli elämää ja tiuhua, olihan perhe aika suuri. Iltaisin miehet tekivät puhdetöitä tuvassa, milloin rekiä, milloin muuta puutyötä tai milloin mitäkkin. Monta naista kehräsi pellavaa ja villaa, sekä kutoivat kankaita.

Erikoisesti on jäänyt mieleeni se suuri kahvipannu, josta riitti kahvia meille lapsillekin aina kun heillä kävimme. Aamulla kun heräsimme niin miehet jo työskentelivät pajassa, josta takominen kuului.

Kaikki nämä hyvin mieluisia muistoja.

Enoni perheestä myös oli laivaranta mukava paikka, etenkin iltaisin, sillä me lapset olimme uteliaita näkemään aina ketä laivalta tuli.

Kun nyt muistelee ja katselee näitä menneitä vuosikymmenien jälkeen, niin aina vaan päädyn siihen aja-

Sakkolan sotainvalidi- ja veteraanikerho vierailulla Orivedellä

Teimme vierailun Orivedelle veljemme Aadolf Erärannan kotiin. Tällaiset vierailut ovat meille entisille sakkolalaisille hyvin sopivia, sillä niin elävästi ne tuo sen ajan ja ajanjakson esiin, jota juuri me Sakkolan veteraanit ja invalidit kaipaamme. Niin hauskaa ja mielenkiintoista on näissä kyläilyissä aina.

Sakkolalaiseen kulttuuriin kuuluu vieraanvaraisuus — näin oli myös nyt — kun saavuimme Erärannalle, meitä odotti mitä herkkullisin lounaspöytä.

Ruokailtuamme ja juotuamme kahvit, niin kaikilla oli erittäin hyvän olon tunne, niinkuin jo jutuissa sen hyvin huomasi, sillä ihan sakkolalaisittain kuuli kysymyksiä ja vastauksia: "Voi hylky! Kyl pitteä olla hyvveä vehnasta ja kostukkieks soap viel kohvit piäl."

Laulettiin ruokalaulu. Alkoi saunominen ja kylpemisen jälkeen vei isäntäväki meidät vieraanaan ranta-saunalle — toisin sanoen huvilalleen ja voimme vain pahoitella sitä, kun ilma oli meille epäsuotuisa, eikä päästy nauttimaan komeasta rantasaunan löylystä uimisen jälkeen. — Kuulin mainittavan kaiho-mielin: "Tieä on ihako enne Suvannoll!"

Mainitsin jo, että sakkolalaiseen elämäntapaan kuuluu vieraanvaraisuus — vaikka tämä olikin vain yksi

tukseen, että jokainen kylämme asukas ahersi omalla tavallaan kodin ja kylänkin hyväksi. Sillä meillä oli kaunis synnyinseutu ja ilmasto-kin oli siinä Laatokan ja Suomenlahden välissä niin kovin suotuisa.

Muistelen kunnioituksella ja rakkaudella kotikylääni. Jumala synnyinseutuani siunatkoon!

Liina Varvas os Ollikainen

niistä elämän arvoista, joita kunnioitettiin.

Sakkolassa oli kulttuuri hyvin vilkasta ja sen huomaa kyllä aina kun kokoonnumme yksin eripuolilta Suomea. Silloin tulee esiin monenlaisia ajatuksia ja monen "tapaisia".

Näissä totutuissa tunnelmissa iltapäivä vierähti rattoisasti ja nopeasti — liiankin nopeasti. Kun talonemäntä tarjoili vielä kahvit, alkoi olla kiittelemisen aika.

Olihan tarkoitus kokouskin pitää, mutta puheenjohtaja Karonen tuumasi: "Ettei näin hauskaa ja hyvää vierailuaikaa pilata kokouksella — ja näin rattoisa vapaa keskustelu

Sauna-satu

Saapui Suvannon Seutu.
Selailin sitä sunnuntaina.
Siitäpä sain sanat suuhuni:
sepittäisin sauna-sadun,
sakkolalaisille sanellen.
Saisinkohan syntymähän?

Sisarukset saunomassa:
Sirkka, Sari, Sini-serkku.
Sähkö sammui saunoessa!

Sinäkö sähköön sammuttelit?
Sanoi Sirkka siskollensa.
— Sinin silmiin saippua sirahdi.
Saunatonnttu sipsutteli...
siemai saippuan silmästä.
Sirkka saattoi suihkuun,
sieltä suoraan saunasaikalle.

Saapui Seppo-setä "saapilla":
Saivat serkut suklaata.
Sitä söivät sovussa.
Siinä sitten sopoteltiin,
serkuillekin seliteltiin,
tuota sauna-satua!

Eila Salmela

Sakkolan sotainvalidi- ja veteraanikerhon jäseniä yhteisessä valokuvassa.

jatkui aivan iltahetkiin saakka.

Näissä merkeissä oli jälleen vietetty yksi lauantai-iltapäivä muistelen Sakkolaa.

Lopuksi haluamme lausua isäntävälle ja koko talon välle parhaim-

mat kiitokset. He olivat nähneet kovasti vaivaa tilaisuuden järjestämisessä, koska pöydän antimet olivat lähes ylellisyys-tasoa.

Sakkolan sotainvalidi-
ja veteraanikerho
L L

Viihtyisä kesäilta Koivulassa Pulakalla

Eräässä perhejuhlassa tuli puhe, että olisi mieluisaa viettää yhteinen petäjärväläisten ilta jossain kodissa, jolloin keskusteltaisiin nykyisestä sekä muisteltaisiin entistä kotikylää ja elämää siellä.

Ja tuumasta toimeen: Kerttu ja Viljo Pulakka kutsuivat tulemaan kotiinsa Urjalan Koivulaan. — Tämä retki toteutuikin 5.8.1982 iltapäivällä erittäin kauniin ja kesäisen sään suosiessa retkeä.

Virolaisen Väinö, Lyyli-rouva mukanaan, saapui autoineen Harvian Kurikoille, josta autoon nousi

nuorempia ja vanhempia Kurikoita. Narvassa liittyi vielä seurueeseen entinen Käkisalmen tytär Sirkka-Liisa, ja niin Väinö ohjasi autonsa Punkalaitumen tielle.

Tasan puolen tunnin ajon jälkeen olimme Koivulan pihalla, jossa vieraat toivotti tervetulleeksi talon isäntäväki, Kerttu ja Viljo sekä tyttärensä, tunnettu iskelmälaulajatar Aila Heikkilä.

Tunnelma oli heti avoin ja lämmin. Talon komea ja varjoisa sali antoi oman kotoisen leimansa.

Meidät istutettiin heti katettuun kahvipöytään ja niin alkoi tuttujen kesken tuo tunnettu karjalainen "laklatus". Kenenkään en kuitenkaan kuullut tekevän kysymystä: — Kukas sie uot? Näyttivät tuntevan toisensa.

Tarinoinnin jatkuessa katseltiin valokuvia. Niissä oli ikuistettuna tapahtumia entiseltä Petäjäjärveltä ja elämästä siellä sekä kuvia nykyelämästä useilta aloilta. Sitten tämän kirjoittaja johdatti ääninauhan avulla läsnäolijat entiseen Sakkolaan ja tapahtumiin siellä. Nuori polvi sai kuulla mitä Suvannon varrilla oli tapahtunut ja miten synnyinseutu Suvantoinen, Taipaleinen sekä Keljoineen ja tapahtumista siellä oli vaikuttanut Sakkolassa syntyneisiin.

Isäntä Viljo otti sitten haitarin polvilleen ja säesti tyttärensä Ailan meille esittämiä railakkaita Karjalaan aiheeltaan liittyviä lauluja.

Keskustelu eli tarinointi jatkui kakun ja jäätelön syönnin lomassa ja ilta kului huomaamattoman nopeasti. Eteen tuli kotiin lähtö isäntävään hyvästelemisineen. Kiitoksia tuskin muistimme sanoa, niin toikkeissamme olimme, mutta esitän ne nyt tässä!

Ollessamme jo pihalla halusi Aila vielä toivottaa meidät kotimatalle laulullaan ja kotiportaillaan istuen hän lauloi meille "Kodinkynttilät".

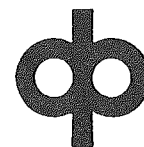
Kyyneltippa pyrki silmäkulmaan tuota laulua kuunnellessa. Kiitos Aila!

Näin oli päättynyt mitä miellyttävintä ilta. — Toivoisi vain useammin tuollaisia iltoja!

Väinö saatteli retkeläiset kotiporveilleen. Kiitos Väinölle! Kurikkalan pihakumpareilta katselimme Lyylin ja Väinön kanssa ihailen ison ja punaisen täysikuun nousua itäiseltä taivaanrannalta. Otimme vielä valokuviakin, saa nähdä miten ne onnistuivat?

Kiitokset kaikille retkellä olleille!

Heino Kurikka

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

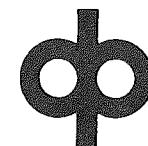
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

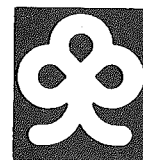
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739 541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

**joustavaa
pankkipalvelua**

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoo — palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740886 (verstaaseen)

**Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.**

**SUVANNON
SEUTU**

**Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1982 8 kertaa
vuodessa.**

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

**Ilmoitushinnat 1 mk palsta om
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.**

**Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin 931-
734843.**

Postisiirtotili TA 430763-1

**Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.**

**Vastaava toimittaja Viljo Puro-
taa.**

**Toimituskunta Helmi Uosukai-
nen, Uuno Pulakka, Eero Kop-
panen ja Väinö Kekki.**